

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויגש

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
שנת מאה ועשרים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" מיטל עדן שתחי'
ליום הולדתה התשיעי לאוישו"ט,
ביום י"א טבת ה' תהא שנת פלאות בכל
ולזכות אחי' ואחותה
חיילי "צבאות השם" יהודה אשר, אהרן יעקב,
נח ארי וליענה טובה שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הו"ח ר' ניב וזוגתו מרת חי' שיחיו

פיטבין

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

כפי שדברו ועוררו כמה פעמים לאחרונה – שע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כבר סיימו את כל ההכנות לגאולה, וכעת צריכים רק להמשיך את הגאולה בפועל בגשמיות וחומריות העולם (חומריות שנעשית לגשמיות), בגלוי לעיני בשר.

... היום צריך רק לפקוח את העיניים, ואזי יראו איך שכל העולם תובע שכל יהודי יהי' כבר בהמעמד ומצב דגאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, שזה גופא הוא הטעם לכך שרואים כיום איך שיהודים יכולים לעמוד בענייני היהודים עם כל התוקף והבעלות [הבעה"ב'תישקייט] גם על אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – דכיון שעומדים מיד לפני הגאולה, שבה יתגלה בפועל כיצד "ודוד עבדי נשיא להם לעולם"¹, "וידעו הגוים כי אני ה'"² – לכן זה משתקף בפועל במצב של דורנו, כהכנה המוליכה ישירות לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, שזה מרומז גם ב"ויגש אליו יהודה", שיחד עם הסיוע של תוקף העבודה של יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יש גם את ה"ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", שבא בסיוע ונתנית כח מיוסף (שבדורנו), "כמוך כפרעה"³, (פרעה דקדושה) ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁴.

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט. אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. הפרשה וההפטרה – איחוד יהודה ויוסף

ידוע שכל הפטרה היא "מענינה של פרשה"¹. הקשר שבין הפטרת פרשתנו לבין הפרשה הוא בפשטות:

תוכנה, תחלתה, של פרשת ויגש היא, כשמה, הגשתו של יהודה ליוסף. זו אינה רק "גישה" ופגישה בין יחידים לשלעצמם – יהודה ויוסף, אלא, כמוסבר בוזהר², שעל הגשת יהודה ליוסף נאמר³, "כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף בגין דתרווייהו מלכים", שמהות הפגישה היא – "תקרובתא דעלמא בעלמא לאתאחדא דא בדא למהוי כולא חד... ואתאחדו דא בדא"⁴ (= קירוב עולם בעולם לאיחודם זה בזה להיות הכל אחד... והתאחדו זה בזה).

וזה גם תוכנה של ההפטרה⁵, העוסקת באיחוד מלכות יהודה ומלכות יוסף לעתיד לבוא: "קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה... עץ אחד וכתוב עליו ליוסף... וקרב אותם... והיו לאחדים בידך.. כה אמר ה'... ועשיתי אותם לגוי אחד... ומלך אחד יהיה לכולם... ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד".

אך יש לבאר, כיצד אומרים שהם יהיו "לאחדים" (ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידים⁶) – אשר בנמשל הכוונה היא שייחפכו "לגוי אחד.. ומלך אחד יהיה לכולם":

הרי המלך אחד" יהיה לעולם דוקא משבט יהודה, כנאמר בהמשך⁷, "ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכולם.. ודוד עבדי נשיא להם לעולם", ואם כך, זוהי, לכאורה, אינה אחדות מושלמת, כי מלכות יוסף (אפרים) שהיתה עד אז מלכות כשלעצמה תחבט לעולם, ואז ישנו רק עץ אחד של יהודה⁸?

- 1) טושו"ע או"ח ר"ס רפד. שו"ע אדח"ז שם וסרפ"ג. טאו"ח סתכ"ח. רמ"א שם ס"ח.
- 2) פרשתנו רז, א (וראה גם שם סע"א). וראה גם ב"ר פצ"ג, ב.
- 3) תהלים מז, ה.
- 4) זרז שם (ע"א).
- 5) יחזקאל לו, טו ואילך.
- 6) שם, יט. וראה רד"ק שם.
- 7) שם, כ"ד.
- 8) ובזמן משיח בן יוסף יהי' רק עץ אחד דיוסף –

לכאורה ניתן היה לומר שגם לעתיד לבוא תהיינה שתי דרגות במלוכה, כנאמר בגמרא⁹ על דוד ועל משיח – "כגון קיסר ופלאג קיסר". ובדומה לכך יהיה לגבי מלכות יהודה ומלכות יוסף¹⁰.

אך גם זו אינה אחדות מושלמת, כי יהודה יהיה לעולם נעלה יותר ובנפרד מיוסף, ובנוסף לכך, אי אפשר לומר זאת על מלכות יוסף – מלכות עשרת השבטים, כי בכל מקום מפורש, שלעתיד לבוא תהיה המלכות של מלך המשיח בלבד, כפי שמובן גם מדברי ההפטרה עצמה: "ומלך אחד יהיה לכולם.. ורועה אחד יהיה לכולם". והמופיע במדרשי חז"ל¹¹ אודות משיח בן יוסף¹², אין מדובר על אותה תקופה של משיח בן דוד¹³, אלא בתקופה קודמת – לפני שמתממשת בפועל מלכות משיח בן דוד.

ב. "תקרובתא דעלמא בעלמא"

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר, את הסיפור המובא בוזהר¹⁴ לפני הביאור, כדלעיל, על משמעות הגשת יהודה ליוסף, שהיא "תקרובתא דעלמא בעלמא.. למהוי כולא חד", וכך מסופר שם:

רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא (= ישבו לילה אחד ועסקו בתורה), אמר רבי יצחק לרבי יהודה: הא תנינן דכר ברא קודשא בריך הוא עלמא (= הרי שנינו שכאשר ברא הקב"ה את העולם) עבד עלמא

כמפורשים עה"פ ובמדרו"ל – וראה לקמן הערה 13.
 9) סנהדרין צח, סע"ב.

10) להעיר אשר דוד ומשיח (דלעיל בפנים) – שניהם מיהודא, אבל בראב"ד ספ"א דהל' מלכים מפרש, דבאופן כזה ה' אפשר להיות ע"פ תורה מלך (משאר) ישראל לעולם (אבל – דן בהלכה שבדבר ובזמנה", ולא בנוגע לפועל בימנה"מ). וראה צפע"נ עה"ת ויחי מט, ט.
 11) סוכה גב, א"ב. זח"א בהשמשות רסג, א. ח"ג רנב, א. ובכ"מ – ראה תו"ש ויחי מט אות של. שערי זהר לסוכה שם, א ובהנמסר שם.
 12) וכבר העירו ושקו"ט באחרונים שברמב"ם לא הוזכר כלל ע"ד משיח בן יוסף.
 13) להעיר מאברבנאל ליחזקאל שם דמפרש הפסוקים (המובאים בהפטרה) דמתלה ימלוך משיח בן יוסף על כל ישראל ואח"כ ימלוך משיח בן דוד.
 14) רה, ב. וראה ביאה"ו (לאדהאמ"צ) שם (כה, ד ואילך) ולהצ"צ שם (ע' קמה ואילך).

ג.ו.

ווי גערעדט און מערר געווען כמה פעמים לאחרונה – אַז לויט דער הודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע הכנות צו דער גאולה, און איצטער דאַרף מען נאָר ממשיך זיין די גאולה בפועל אין גשמיות וחומריות העולם (חומריות וואָס ווערט איבערגעמאַכט אויף גשמיות), בגלוי לעיני בשר.

... היינט דאַרף מען נאָר אויפגעפּענען די אויגן, וועט מען זען ווי די גאַנצע וועלט מאַנט אַז יעדער איד זאָל שוין שטיין אין דעם מעמד ומצב פון גאולה האמיתית והשלימה.

יש לומר, אַז דאָס גופא איז דער טעם פאַרוואס מ'זעט היינט ווי אידן קענען שטיין בעיני היהודים מיטן גאַנצן תוקף און בעה"ב'ישקייט אויך אויף אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – וואָרום היות, אַז מ'שטייט גלייך פאַר דער גאולה, ווען עס וועט נתגלה ווערן בפועל ווי "ודוד עבדי נשיא להם לעולם"¹, "וידעו הגוים כי אני ה'"² – דעריבער שפיגלט זיך עס אַפּ בפועל אין דעם מצב פון אונזער דור, אַלס הכנה וואָס פירט גלייך אַרײַן צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, אַז דאָס איז אויך מרומז אין "ויגש אליו יהודה", אַז צוזאַמען מיט דעם סיוע פון דער תוקף העבודה פון יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען אויך דעם "ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", וועלכער קומט בסיוע ונתנית כח פון יוסף (שבדורנו), "כמוך כפרעה"³, (פרעה דקדושה) ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁴.

(משיחות ש"פ ויגש, ז' טבת תשנ"ב)

- 1) יחזקאל לו, כה.
- 2) שם, כח.
- 3) פרשתנו מד, יח.
- 4) זח"א רי, א.

לקוטי

תתאה כגונא דעלמא עילאה (= עשה עולם תחתון בדומה לעולם עליון) וכולא דא לקבל דא ואיהו יקרי' לעילא ותתא (= והכל הוא זה כנגד זה וזהו כבודו למעלה ולמטה), אמר רבי יהודה הכי הוה ודאי (=כך הוא ודאי) וברא אדם על כולא, הדא הוא דכתיב¹⁵ (=שנאמר) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי .. דאיהו קיומא דעלמא למבאי כולא בשלימו חד (= שהוא קיום העולם המביא את העולם לשלמות אחת).

אבי מורי נ"ע מברך בהערותיו על הוהר¹⁶, כדרכו – לפי הקבלה, את הקשר שבין האמרות לבין אומריהן, שמצד בחינת רבי יצחק, גבורה¹⁷, הרי "עלמא תתאה (רק) כגונא דעלמא עילאה", כלומר, שיש ביניהם דמיון, אך אלה הם עולמות שונים, ובחינת רבי יהודה, חסד¹⁷, פועלת, שהקשר שבין "עלמא תתאה" לבין "עלמא עילאה" לא יהא רק בהיותם דומים ומתאימים זה לזה, אלא באופן של "למהוי כולא בשלימו חד", אחדות מוחלטת ביניהם.

אך אבי מורי נ"ע אינו מברך את הקשר שבין ענין זה לבין תוכן הפרשה, בהסתמכו על כך (כאמור פעמים רבות), שענינים פשוטים יובנו מעצמם¹⁸.

וכך בעניננו: הקשר של סיפור זה לתוכן הפרשה מובן מהמשך דברי הוהר שם: לאחר הסיפור¹⁹ מסביר הוהר, כדלעיל, שמשמעות הגשת יהודה ליוסף היא הקירוב של "עלמא בעלמא"²⁰ .. למהוי כולא חד", בדומה לדברי רבי יהודה שעלמא תתאה ועלמא עילאה²¹ נעשים "כולא בשלימו חד".

ג. האחדות בעולמות דוקא על ידי התורה

לפי זה יש לומר, שהוהר מקדים ומביא את הסיפור הנ"ל, לא רק כדי להזכיר פרט מסויים

15) ישע' מה, יב.
 16) לקוטי לוי"צ לומר ח"א (ס"ע קצא ואילך).
 17) ראה בהנסמן בלקוטי לוי"צ שם.
 18) או סמך על הנדפס בביארה"ו לאוהאמ"צ שם (ראה שם כו, ב). וראה גם ביארה"ו להצ"צ שם (ס"ע קמו ואילך).
 19) ראה ביארה"ו (שבהערה הקודמת) בביאור המשך דברי ר' יצחק ור' יהודה שבוהר שם (עד "ויגש אליו – תקרובתא דעלמא כו") – שהכל המשך אחד, ע"ש.
 20) ראה גם תו"א ריש פרשתנו (מד, א).
 21) ראה זר שם (רו, ריש ע"ב) בהמשך הדיבור, בפי' כי הנה המלכים נועדו – "תרין עלמין מתקשרן כחדא .. תרין עלמין קדישין עלמא עלאה ועלמא תתאה".

ויגש

שיחות

בענין ה"קירוב" של שני העולמות השונים, אלא משום שהמשמעות של האחדות בין עלמא תתאה לבין עלמא עילאה המבוארת בסיפור זה, מסייעת להבנת הגשת יהודה ליוסף – "תקרובתא דעלמא בעלמא"²⁰.

וכך מובן גם מדוע מקדים הוהר ומדגיש בסיפור זה, ש"רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי לילא חד ולעאן באורייתא",

שהרי, לכאורה, נדרש הסבר: מכך שמסופר על דברי התורה שאמרו, מובן מאליו שהם עסקו אז בתורה. ומדוע יש להקדים לדברי תורה אלה, ולציין שהיו במצב של "לעאן באורייתא"²²?

אלא, שבאחדות שבין "עלמא תתאה" ובין "עלמא עילאה" באופן של "למהוי כולא בשלימו חד" יש חידוש מיוחד שאינו קיים באופנים אחרים של שלום ואחדות, וכדי להגיע לידי החידוש המיוחד באופן זה של שלום ואחדות, דרושה ההכנה וההקדמה של "לעאן באורייתא": (א) הדבר קשור בתורה, (ב) דוקא באופן של "לעאן", יגיעה בתורה, כדלהלן בסעיף ה'.

ואופן זה של אחדות מבהיר את האחדות המיוחדת הנוצרת בין יוסף ליהודה, אשר "אתאחירו דא בדא", שמתאחדים באחדות מוחלטת "בשלימו".

ד. אחדות על ידי התבטלות כלפי העליון, או ע"י ממוצע

ההסבר לכך הוא: האחדות בין שני "עולמות" יכולה להיות באופן כללי בשתי דרכים:

א) על ידי אור עליון המאיר עליהם, שהוא נעלה משני עולמות, ענינים שונים.

ב) על ידי אמצעי מקשר בין שני הענינים. ההבדל בין שני האופנים הוא:

כאשר שני ענינים מתבטלים מפני האור שמעל שניהם, והם מתאחדים ביניהם, בדומה לשני שרים הבטלים לפני המלך, הרי האחדות אינה ממצייא אותם הנצמיות, אלא כמאמר חז"ל²³ על הפסוק²⁴, "המשל ופחד עמו עושה שלום

22) הדין, "יתבי ליליא חד" – נת' בלקוטי לוי"צ שם.
 23) במדב"ר פי"ב, ח. ויש"נ. אגה"ק סי"ב.
 24) איוב כה, ב.

במרומיו", "מיכאל שר של מים²⁵ גבריאל שר של אש ואין מכבים זה את זה"²⁶, אחדות זו נובעת מפני שהקב"ה עושה שלום במרומיו – על ידי האור העצום של הקדוש ברוך הוא אין שר של מים ושר של אש חשים במציאותם, ולכן אינם שטים בניגודים ובשוני ביניהם²⁷.

אך באופן זה של אחדות בינה שלמות מוחלטת, כי האש והמים לשעצמם נשארים במציאותם, והתאחדותם נובעת רק בהתבטלות ההרגשה העצמית של כל אחד ואחד. "כשמרגישים" את המלך, הקדוש ברוך הוא, אין הם מרגישים את עצמם²⁸.

האופן השני הוא, כאשר האחדות היא על ידי אמצעי המקשר ומחבר בין שני הענינים, אחדות זו נובעת מהמשותף והדומה שבין שני הענינים, על ידי ה"ממוצע" המקשר, ובאופן זה האחדות היא דוקא מצד מהותו המסויימת של כל ענין.

אך גם אחדות זו אינה באופן ששתי המציאויות מתחברות ביניהן כפי שהן, כי החיבור אינו בין הדברים כשלעצמם, אלא כפי שהם מתקרבים זה לזה, שהעליון שרוי באופן של ירידה, והתחתון – בעליה²⁹.

כדוגמא לכך הוא החיבור בין שכל ומדות³⁰. אמנם, המדות נובעות מהשכל, אך כיון שהשכל והמדות הם שני "עולמות" שונים, ואף הפכיים – שהרי מהותו של השכל היא קרירות ו"התיישבות", ואילו מהותן של המדות היא חמימות והתלהבות – הרי הדרך שבה "נולדות" המדות מן השכל היא על ידי האמצעי המחבר, שהוא המדות שבשכל, שאז מתחברים ומתאחדים השכל והמדות. אך החיבור אינו של מציאות השכל עצמו, ואף לא של מציאות

(25) כ"ה באגה"ק שם. בבמדב"ר שם: מיכאל והוא שלג. ועד"ז הוא בשהש"ר פ"ג, יא: מיכאל שר של שלג. ובתנחומא פרשתנו ו: מיכאל מן המים.

(26) בבמדב"ר: לא זה מויק את זה ולא זה מויק את זה (ועד"ז בתנחומא פרשתנו שם). והלשון "מכבין" הוא בבמדב"ר שם לגבי השלום במלאך עצמו. אבל בשהש"ר שם. ו"לא זה מכבה זה ולא זה מויק זה" (וראה בהמשך שם בנוגע לכמה עניני שלום: ולא זה מכבה זה).

(27) ראה אגה"ק שם. לקו"ת אמור לה, א. ובכ"מ. (28) ראה סה"מ פ"ר ע' רכו. ושם, רק שאינן כמציאותן ומהותן כ"ו.

(29) ראה סה"מ תש"ג ע' 130.

(30) ראה רמב"ם הל' יסו"ת פ"ד ה"ה. בד קודש פ"ב ואילך, ורפ"ד.

המדות עצמן, אלא החיבור הוא בדרגה שבה מתמעט תוקפו של השכל, ובדרגה שהמדות הן בהתבטלות ובהתמעטות³¹.

כלומר, החיבור שבין שני ענינים, ובמיוחד בין עליון לתחתון, אינו אמיתי. אלא, אחת מן השתיים: אם האחדות היא על ידי אור עליון המביא לידי התבטלות שני הענינים, הרי אז השלום והאחדות הם בכללות הענינים ובדמיון שביניהם, אך במשמעותם היחודית המסויימת הם נשארים שונים ונפרדים³². וכאשר החיבור הוא על ידי "ממוצע" המחבר את המשמעות המסויימת של על אחד, הרי אין זה בדרגתם האמיתית, אלא העליון כבר "אינו" עליון, והתחתון כבר "אינו" תחתון³³.

כדי שתהיה אחדות אמיתית, שהדרגה המסויימת כפי שהיא תתאחד עם הדרגה האחרת כפי שהיא – העליון בדרגתו האמיתית בהיותו עליון, והתחתון בהיותו תחתון – חש צורך בגילוי ענין האמת³⁴, שמדת האמת היא המבריח מן הקצה אל הקצה³⁵, והמקשרת בין הפכים.

(31) להעיר מסה"מ תש"ד ע' 18 ואילך.

(32) וכפשוטו הלשון בבמדב"ר שם: לא זה מויק את זה .. ולא זה מכבה את זה. וע"ד השלום במכת ברד בין אש ומים שהובא (בבמדב"ר שם. וכן בשהש"ר שם) בהמשך להג"ל (וראה גם שמו"ר פ"ב, ד), "צלוחיות של ברד מלאות אש ולא זו מכבה זו ולא זו מכבה זו .. כיון שראו מלחמתו של מה"מ הקב"ה .. עשו שלום ביניהם ועשו מלחמת הקב"ה במצרים" (הל' בשהש"ר שם). אבל כ"א פעל כפי תכונתו, הברד (מים) פעולתו, והאש פעולתו. וראה שמו"ר שם: מהו מתלקחת מת לקחת לאחר שמכחו הברד לוקחו האש ושורפו (וראה הפ' הלשונית בבמדב"ר ושהש"ר שם). ולהעיר מדעת ר"ג (בבמדב"ר וכן בשהש"ר) שם: אם וברד פתוכים זה בזה .. כהדא שאשיתא כו'. וראה יפ"ת לשמו"ר שם (ובשאר מפרשי המדרש במקומות הנ"ל), בהג"ל ובפ"ל הלשונית והדיעות במדרשים הנ"ל. פרש"י וארא ט, כד ובשפ"ח שם. ואכ"מ. וראה הערה הבאה.

(33) להעיר מב' האופנים בהתכללות הכחות (ד"ה לטרבה המשרה ש"ת (סה"מ קונטרסים ח"ב תלד, א ואילך). ובכ"מ. וראה בד קודש שם: א) כמו שהם בעצם הנפש שהם באחדות גמורה שההתכללות הוא לא מצד עצמם ולא בהם כ"א מצד מקורם (וגם כחות הפכים דמוחין ומדות עד"מ יכול להיות שניהם בהתגלות "כמו שבעת שמחה שמתגלים כחות עצמי" יכול להיות בתוקף התפעלות המדות ובתוקף התגלות המוחין"). אבל אין כלולים זה עש זה. (ב) אופן התכללות שהן כלולות זע"ז, והתכללות זו שייכת רק בהתפשטות הכחות שהם בבחי' חלישות. ע"ש. (34) במאמרי אדה"ז – פרשיות ח"ב (ע' תרמח) ועד"ז בכ"מ (וראה גם אגה"ק שם) מבואר דגם ענין הג"ל דעושה שלום במרומיו הוא מצד קו האמצעי. אבל לכאן זהו מצד הענין שבקו האמצעי שמקבל האור ממקום שהוא למעלה מהו"ג. ע"ש. ולא מצד ענין האמת שמבריח מן הקצה אל הקצה.

המזמור: "ברוך ה' לעולם אמן ואמן", "ראה . . ביאת המשיח, על כן נתן תודות לשם"⁶.

* * *

מהענינים העיקריים דגאולה האמיתית והשלימה – בנין ביהמ"ק השלישי (למעלה מהמשכן, מבית ראשון ומבית שני), "מקדש⁷ אדני כוננו ידך" . . יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב"מעשינו ועבודתינו" בענינים שהם מעין ודוגמא והכנה לבניית בית המקדש השלישי – ע"י בנין בתים חדשים (והוספה וחיזוק הבתים הקיימים כבר) בתים בכל ג' הקוין דתורה תפלה וגמ"ח.

(משיחות ש"פ ויגש, ה' טבת תנש"א)

(6) ראב"ע עה"פ.

(7) בשלח טו, יז.

הוספה בשורת הגאולה

י

מהטעמים לכך שהמעמד ומצב ד'ויחי יעקב בארץ מצרים¹ (שגם בזמן הגלות נעשה יהודי בעה"ב על העולם, "אדוני הארץ"², ולכן מקבל עזר וסיוע ממלכות המדינה באופן ש"טוב כל ארץ מצרים לכם הוא"³) מודגש ביותר בזרנו זה:

כיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מודגשת בו ההכנה להפיכת הגלות ע"י "טעימה" מעין זה בזמן הגלות – שבסמיכות לטוף הגלות נעשה מעמד ומצב ד'ויחי יעקב בארץ מצרים, והולך וניתוסף ככל שמתקרבים יותר להפיכת הגלות בגאולה האמיתית והשלימה.

... ובמיוחד בשנת "נסים" (תש"נ) ושנת "נפלאות אראנו" (נ"א) – כפי שראינו במוחש הנסים והנפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד בנוגע להיחס דמלכות המדינה ההיא ("מעצמת-על") לאפשר ולעזור ולסייע לבני" להיות במעמד ומצב של הרחבה, לצאת מן המיצר אל המרחב, באופן שגם בארץ מצרים (ברגעי הגלות האחרונים) יהי אצלם מעמד ומצב ד'ויחי יעקב,

וכל זה – מפני שעומדים בסמיכות ממש להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובלשונו של דוד מלכא משיחא, "נעים זמירות ישראל", במזמור פ"ט: "כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי"⁴, "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו"⁵, ועד לסיום וחותם

- 1) ויחי מז, כה.
- 2) מקץ מב, ל. לג.
- 3) ויגש מה, כ.
- 4) פסוק ד.
- 5) פסוק כא.

לקוטי

ויגש

שיחות

ה. האמת שבתורה מאחדת את העולמות

ועל כך מוסבר כאן בוהר:

ישנם "עלמא תתאה" ו"עלמא עילאה" כפי שהם מצד הבריאה, "דכד ברא קודשא-בריך" הוא עלמא עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה, שלפי זה הם רק "כגוונא" – דומים, "וכלא דא לקבל דא", כך שעלמא תתאה הוא כלי²⁰ המקבל מעלמא עילאה. אך החיבור ביניהם באופן של "למהוי כולא בשלימו חד" הוא על ידי הכנה והקדמה של "לעאן באורייתא"³⁶:

כיון שהתורה היא אמת³⁷, הרי היא המברייח מן הקצה אל הקצה, היא מקשרת בין הקצה העליון ביותר ועד הקצה התחתון ביותר, ואז מתגלית האמת של כל דרגה ודרגה, אשר המציאות האמיתית של כל עולם היא האלקות – אין עוד מלבדו³⁸, וזוהי מהותו של כל עולם, ושל כל נברא ויצור מסויים, להכיר באלקות³⁹ כמהותו של כל עולם, ולגלות שאין עוד מלבדו. אך כדי שהאמת שבתורה תורגש בעולם, בעלמא עילאה ובעלמא תתאה, יש צורך בעבודתו של⁴⁰ "אדם עליה בראתי"⁴¹ – תכלית זו מתבצעת על ידי ישראל.

ולכן מקדים זוהר ואומר, "הווי יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא", כי דוקא על ידי יגיעה בתורה – "ולעאן" – על ידי ההתבטלות לתורה, נעשים לכלי שבאמצעותו מתגלית בחינת האמת שבתורה⁴², ומביאים לידי "למהוי כולא

(35) להעיר מבד קודש שם.

(36) ע"ד פרדה בשלוש מקרב – הוא ע"י תורה דוקא (ולא תפלה) – ראה דרושים ד"ה פדה בשלום (תרג"ט ע' קסב ואילך). תש"ד (סי"ט ואילך). (ועוד).

(37) ראה בארוכה עדי"ו (וע"ד הממוצע דתורה) – סה"מ תרג"ט ס"ע עט ואילך. המשך תע"ב ח"ב פרק שסא"ב (וראה שם פרק ססד). וראה גם המשך תרס"ז ע' שפו ואילך (וראה גם שם ע' קד ואילך). ובכ"מ.

(38) ואתחנן ד, לה.

(39) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 19 ובהערה 55 שם. (40) כי זה שתורה הוא ממוצע המחבר, ב' המהותים יחד וממילא ההתחברות הוא בעצם מהותם ממש" (ל' המשך תרס"ז שם ריש ע' שפו) הוא כפי שתורה הוא ממוצע בין אוא"ס לנשי"י. אבל הממוצע דתורה בין אוא"ס לעולמות הרי"ז באופן דממוצע המפסיק (סה"מ ש"ת ע' 71. ועוד). ורק ע"י עבודת ישראל, ולעאן באורייתא הרי הם פועלים החיבור בעולמות נ"ד שהוא בנשי"י.

(41) ראה ביאור"ז שם (כה, ד ואילך).

(42) וכידוע בפירוש זוהר (ח"א קל, ב) "יעשה למחכה

בשלימו חד", אחדות עלמא תתאה עם עלמא עילאה כפי שהם⁴¹, כי ניכרת המציאות האמיתית של כל עולם, כדלעיל.

ו. יוסף ויהודה – תלמוד ומעשה

לפי כל האמור לעיל מובנת גם המשמעות של הגשת יהודה ליוסף – "תקרובתא דעלמא בעלמא לאתאחדא דא בדא למהוי כולא חד". כדי להבין זאת יש להקדים:

ידוע⁴³ ההבדל בין יוסף ליהודה בעבודת ה', שמהותו של יוסף היא תלמוד, ומהותו של יהודה – מעשה. לפיכך, בזמן הזה נעלה יוסף מיהודה, ומשום כך "ויגש אליו יהודה" – הגשת יהודה אל יוסף, כפי שאכן נפסקת המסקנה⁴⁴ בגמרא, ש"תלמוד גדול". אך לעתיד לבוא יהיה יהודה נעלה מיוסף – "ועבדי דוד מלך עליהם" – כי לעתיד לבוא תתגלה מעלת המעשה, ויהיה "מעשה גדול".

ולכאורה, יש להסביר:

בגמרא נאמר, שהטעם לכך ש"תלמוד גדול" הוא משום ש"תלמוד מביא לידי מעשה", וממילא "נמצאו שניהם בידו"⁴⁵: ישנן שתי המעלות, הן של תלמוד והן של מעשה⁴⁶. מכך מובן לגבי העתיד לבוא, שהאמירה ש"מעשה גדול" משמעותה, שהוא יהא גדול לא רק מן התלמוד בפני עצמו, אלא אף מן התלמוד הכולל את מעלת המעשה – "שניהם בידו", ודרוש הסבר, כיצד ייתכן לומר, שה"מעשה" יהיה נעלה יותר מ"שניהם בידו"? הכרחי אפוא לומר, שלעתיד לבוא יהיה ה"מעשה גדול", משום שאז יכלול בתוכו המעשה את שתי המעלות, של המעשה ושל התלמוד.

לו (ישע"ו סד, ג) .. איננו דחקין למלה דחכמתא ודייקין לה כו" – ראה בארוכה המשך תרס"ז ד"ה ואברהם זקן וד"ה ויתן לך. וראה גם שם ע' תכב ואילך, דמה שנקבע הלכה כב"ה שנוחין ועלובין היו (עירובין יג, ב) – כי הלכה היא בח"י "אמת לאמיתו" שבתורה (ע"ש. ובלקו"ש [המתורגם] חכ"א ע' 128. וש"ס).

(43) אהו"ת ריש פרשתנו. שם (כרך ה) התקפה, א. ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט. ד"ה ועבדי דוד (הא' והב') תרצ"ט (תש"ח). ועוד. וראה תו"א ותו"ח ריש פרשתנו עדי"ו – בענין שמין ואיץ.

(44) קידושין מ, ב.

(45) פריש"י קידושין שם ד"ה שהתלמוד.

(46) ראה אהו"ת וד"ה ועבדי שבהערה 43. המשך תרס"ז

ע' תקכח ואילך.

ויותר מכך: כשם שבתקופתנו „תלמוד מביא לידי מעשה“, כך לעתיד לבוא יהא להיפך, שעל ידי ה„מעשה“ יגיעו למעלת התלמוד^{46*}.

ז. ההלכה – ידועה בלי לימוד

יש לומר, שההסבר לכך הוא: בתחלה, יש להקדים ולציין את התמיהה – כיצד יידעו את המעשה אשר יעשו לפני שילמדו, „תלמוד“?

יש לומר: לעתיד לבוא ימומש הייעוד „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ“⁴⁷, וממילא „אעביר“ את האפשרות של „יצרו אנוס“⁴⁸, ויהיה מצב של „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר... כי פי ה' דיבר“⁴⁹, ועד כדי כך שהתאנה תועק שלא יעשו בה מלאכה, ולא ילקטו אותה בשבת⁵⁰. ואם כך, לא יהיה צורך בלימוד הלכות שבת כדי למנוע מעשה כזה, כשם שילד פעוט אינו מכניס ידו אל תוך האש⁵¹, וכשם שהבהמה⁵¹ אינה קופצת אל תוך האש⁵².

ח. התבטלות חיצונית, או מעצם הנפש

בתורת החסידות מוסבר⁵³, שהטעם של הסובר ש„מעשה גדול“ אינו משום מעשה המצוות כשלעצמו, אלא משום ש„מעשה“ הוא מלשון „מעשין על הצדקה“⁵⁴, ענין הכפיה.

*46 עיין גם אה"ת סידור ע' רכו.

47 זכרי' יג' ב.

48 ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

49 ישע' מ, ה.

50 מדרש תהלים (שו"ט) עג בסוף. יל"ש ירמ' רמז שטו בסופו. ולהעיר מתענית י"א, א. חגיגה טז, א. – ולהעיר מאה"ת ואתחנן ע' רעו.

51 ויפ"ז מובן דיוק הדיומאות שבאג"ק סכ"ז (קמג), סע"א ע' 290). – ובמדרש תהלים ויל"ש שם ממש"ך: בעולם הזה אדם הולך לשמש עם אשתו והיא נדה אין מי מעכב בידו אבל לעתיד לבוא אם רצה לעשות האבן וועקת ואמרת ממקום מושבה נדה היא.

52 שלכן פטור השומר באם נשתתת ועשתה כן (עיין טור וסמ"ע חו"מ ר"ס שפג וש"ע שם סו"ס תיה לגבי מויק בהמה. וראה גם ב"ק (נד, ב), רמב"ם הל' נזקי ממון (פ"יב ה"ט) – מהשיעור דמוצש"ק פ' ויגש (א' ויחי) תשמ"ה), ואה"ת חו"מ (ס' תי' ס"ט) – לגבי בור).

53 ראה אמרי בינה שער הק"ש פצ"ב. ד"ה ושנתם במאמרי אדה"ז – תקס"ז (ע' דש ואילך) ואה"ת ואתחנן (ס"ע) רלט ואילך). תרס"ז שם. ד"ה ועבדי דוד שבערה 43. ועוד. (54 ראה ב"י לטו"ד סרמ"ח).

מעשה המצוות הוא לאמיתו של דבר משום קבלת עול מלכותו יתברך, משום הכפיה וההתבטלות כלפי רצון העליון. ולכן „מעשה גדול“ – משום שהשורש של ההתבטלות והכפיה, שזוהי משמעות מעשה המצוות, הוא בעצם הנפש, הנעלה מן השכל, מן התלמוד.

וזהו ההבדל בין תקופתנו לבין לעתיד לבוא: ההתבטלות⁵⁵ שבזמן הזה היא בבחינת יראה תתאה, התבטלות חיצונית, הקשורה לכח הנמוך ביותר, יראה וקבלת עול. ולכן בזמן הזה תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה, כי הדרגה של כפיה ומעשה נובעת מן התורה, החכמה, לפי סדר ההשתלשלות של כוחות הנפש – שכל, מדות, ואחר כך מחשבה דיבור ומעשה.

אך לעתיד לבוא תתגלה ההתבטלות שבמעשה, התבטלות מצד עצם הנפש, ומשום כך „מעשה גדול“. וכיון שעצם הנפש הוא השורש של כל כוחות הנפש, לפיכך, כאשר מתגלה עצם הנפש, על ידי מעשה, מתגלים ממילא כל כוחות הנפש, כפי שהם מצד שורשם, עצם הנפש⁵⁶.

יוצא מכך, שב„מעשה גדול“ שלעתיד לבוא יש בנוסף למעלת המעשה, גם מעלת התלמוד, ויותר מכך – התלמוד כפי שהוא קשור לעצם הנפש.

ט. מלכות יהודה לעתיד לבוא – אחדות

לפי זה יובנו שני הניגודים שיהיו במלכות יהודה לעתיד לבוא – מצד אחד „ועבדי דוד מלך עליהם“, אך מצד שני הדבר אינו באופן ש„יוסף“ מתבטל, אלא שיש אחדות בין יוסף ליהודה – „ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידים“:

הטעם לכך ש„ועבדי דוד מלך עליהם“ הוא, משום שדוקא ה„מעשה“, שמשמעותו התבטלות וכפיה, קשור לדרגת עצם הנפש, שנעלית מכל הכוחות.

55 ראה תו"ח פירשתנו מד, א. תו"ח פירשתנו פי"א. אה"ת לשה"ש עה"פ קורות בנינו. – ולהעיר שבתו"ח ואה"ת מפרט שתי דרגות בביהמ"ק – דלעת"ל ודשלמה שהוא (רק) בדוגמא דלעת"ל. ואכ"מ.

56 ראה ער"ו קונטרס ענינה של תורת החסידות (ס"ה) ואילך) לגבי יחידה שבנפש (ויחידה שבתורה, דלהיותה „עצמי“ נמצאת בכל דבר. ע"ש.

אך מעצם עובדה זו מתגלית בכל כוח בפני עצמו מהותו האמיתית, כפי שהיא בעצם המציאות, וההתבטלות שבכוח זה מצד עצם הנפש, שהשכל והלימוד אינם ענין בפני עצמם, שכל כפי שהוא שכל כשלעצמו⁵⁷, אלא כפי שהוא חלק מן העצם ממש⁵⁸, ומשום כך נוצרת דוקא אז האחדות האמיתית, „ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידים“, כפי שיוסבר:

כאשר „תלמוד מביא לידי מעשה“, הרי למרות שעל ידי כך „נמצאו שניהם בידו“, בכל זאת הם נשארים שני ענינים נפרדים. וכיון ש„תלמוד מביא לידי מעשה“, לכן „תלמוד גדול“ באופן שהוא מעל למעשה.

אך כאשר על ידי המעשה מתגלית ההתבטלות שמצד עצם הנפש, וכך מתגלית האמת שבכל כוחות הנפש בפני עצמם – אז נעשית אחדות „בשלימו חד“ בין כל הכוחות⁵⁹.

ומכך לומדים על מלכות דוד לעתיד לבוא, שהיא לא תהיה באופן⁶⁰ שמלכות יהודה גוברת

57 ראה לקו"ש ח"ח ע' 5 – אופן הג' בגילוי נקודת היהדות, שנעשה כל מציאותו עד שהשכל מצ"ע מחייב ומבין בהתאם עם נקודת היהדות.

58 ראה תו"ח שם פ"ב לגבי יתרון מעלת ביהמ"ק (בח' יהודה) לגבי משכן (בח' יוסף), שלכן נעשה עיקר הבית מאבנים ועפר שהם בח' דומם: וזהו טעם ענין עלי' בח' הדומם לעץ* דלע"ל בבה"מ המעויבה ש"ע הקורות וגם הדפנות שהן כמו אהי"ר שגולדים מן השכל גם הם יהיו מאבנים ועפר שהוא בח' הביטול אמיתי בח"ע דוקא שגם התפעלות אה"ר בתענוגים שנק' יש מורגש גם הם יהיו בבחי' הביטול דח"ע ויר"ע.

59 ומה שמעשה גדול הוא לפי שמעשה הביטול שמצד עצם הנפש הוא הסיבה לגילוי מעלה זו בתלמוד.

60 בתנחומא פירשתנו שם מפרש בנגוע ל, ואת יהודה שלח לפניו" (פרשתנו נו, כח) שהוא ע"ד עושה שלום במרומו – מיכאל וגבריאל. – ואולי י"ל שזוהי הפי' ע"פ פשוטם של דברים „יהודה ויוסף, זה ארי זה שור אתמול מתנגחין זה עם זה ועכשיו הוא משלחו אצלך" (ל' התנחומא שם). אבל ע"פ פנימיות התורה בזהר כו' (וההסברה

ונעלית על מלכות יוסף, אלא שהיא גם⁶¹ מלכות ישראל.

ולכך מגיעים על ידי „ועבדי דוד מלך עליהם.. ודוד עבדי נשיא להם לעולם“: מלכות אינה בדרך של התנשאות ורוממות, אלא דוקא באופן של התבטלות כ„דוד אביו“, אשר היה בשיא ההתבטלות והענוה⁶².

כפי שנרמז הדבר גם בדברי הרמב"ם⁶³ – „ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו“. כלומר, לא זו בלבד שיעוסק במצוות מתוך התבטלות כדוד אביו, אלא גם לימוד התורה שלו יהא מתוך יגיעה והתבטלות⁶⁴ – וזאת בדומה לאיחוד של שתי המעלות יחד – תלמוד (יוסף) ומעשה (יהודה). (משיחת ומאמר ש"פ ויגש תשל"ב; מאמרי ד"ה ועבדי דוד תשמ"ב)

בחסידות בפ"י ויגש אליו יהודה) הרי זה באופן „לאתאחדא דא בדא למהוי כלא חד“.

61 ראה המשך תרס"ז ס"ע תקלד בהמשך להביאור דלעת"ל יהי' יהודה למעלה מיוסף וכמ"ש ודוד עבדי נשיא להם, שיתגלה שרש ומקור האמיתי דבח' מלכות, מסיים „אלא שהגילוי יהי' לעתיד ג"כ ע"י יוסף בח' נשמות דמ"ה אבל זהו שיתגלה ע"י בח' אמיתית המשכה שממשיכים נשמות דבין בעבודתם“.

62 „שויתי ודוממתי“ – מגזירת „דומם“ (תהלים קלא, ב. ובראב"ע שם). וראה גם רמב"ם סוף הל' לולב. – וצ"ע"ק ממשנ"ת בחילוקי הביטול דמשה (מה), אברהם (עפר ואפר), דוד (תולעת) – ראה אה"ת (יהל אור) לתהלים ע' פא. וראה מצה זו – תר"מ פל"ג*.

63 הל' מלכים ספ"א.

64 ראה גם המשך תרס"ז ס"ע תקלה ואילך.

* כ"ה בתו"ח שם. ו"ל שהוא ע"ד ויגש אליו יהודה. וצ"ע. ואולי צ"ל „על העץ“. – ובכמה נתי' דהמאמר הלשון: הדומם לגני'.

* ובמ"א איתא בהמשך לזה שהבעש"ט ה' רגיל לומר בתפלתו אף (קור) – ראה מכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר „התנמים“ ח"ב ע' 150. אגרות קודש ח"ב ע' טג. בית רבי ח"א פט"ז – ושזוהי דרגת הביטול דלמטה מ„תולעת“. בהיותו בע"ח דומה לאדם.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח